

Americký film Súkromná vojna pána Wilsona (s pôvodným názvom Vojna Charlieho Wilsona – Charlie Wilson's War), ktorý mal premiéru v USA 10. 12. 2007 a na Slovensku 14. 2. 2008, vyvoláva napriek vysokej profesionalite všetkých tvorivých a realizačných zložiek nápadné žánrové rozpaky, očividnú hodnotovú bezradnosť, intenzívnu myšlienkovú neistotu a zreteľný duchovný relativizmus, ako aj celý rad vážnych etických problémov a podstatných politických otázok, ktoré zrejme ešte dlho ostanú nezodpovedané.

Akoby Ameriku naozaj charakterizoval povestný výrok, ktorý sa pripisuje Marilyn Monroe: „*Ako mám vedieť, čo si myslím, kým som nepočula, čo som povedala*“. V prípade súčasnej rozhodujúcej supervelmoci sa dá uvedené krédo parafrázovať: „*Ako máme vedieť, čo sme urobili, kým sme nepocítili dôsledky svojho konania*“. Pre USA vždy bolo typické konať v zmysle strieľať, skôr ako o čomkoľvek diskutovať. Potvrďuje to charakteristická anekdota, podľa ktorej americký policajt každého najprv zastrelí, a potom sa ho spýta, čo sa stalo. Lenže od dôb dobývania divokého západu prostredníctvom koltov a pušiek Spojené štáty dospeli do štádia vedenia vojen hypermodernými zbraňami kdekoľvek na svete. Na spomínanú činnosť vlastne zúžili celé svoje pôsobenie na medzinárodnej scéne. Smutné konštatovanie je aj pointou filmu, o ktorom je reč.

Texaský kongresman Charlie Wilson vie rozličnými vnútropolitickými i zahraničnopolitickými šikovnými ťahmi získať miliardu dolárov na vyzbrojenie a vycvičenie mudžahedínov v Afganistane v rámci ich odporu proti sovietskej invázii, ale po stiahnutí sovietskych vojsk nie je schopný získať milión dolárov na povojnovú obnovu ťažko skúšanej krajiny, konkrétne na vybudovanie škôl.

Na príprave filmového diela, ktoré vzniklo podľa skutočnej udalosti, sa podieľal tím legendárnych hollywoodskych tvorcov pod vedením fenomenálneho režiséra Mikea Nicholisa. Brilantný scenár pochádza z pera Aarona Sorkina, ktorý spracoval explozívnu knižnú publikáciu prominentného novinára Georgea Crileja (III). Medzi kľúčové zložky patrí skvelá kamera Stephana Goldblatta a pôsobivá hudba Jamesa Newtona Howarda. V hlavnej úlohe Charlieho Wilsona Tom Hanks suverénne rozohráva široký výrazový register v rozmanitých i kontrastných charakterotvorných polohách. Charizmatickým zjavom a osobným pôvabom obohacuje plastický herecký výkon Julia Roberts v postave Joanne Herring – panovačnej milionárky, chlipnej katolíčky a zanietenej antikomunistky. Svojrázny Philip Seymour Hoffman sa presvedčivo zmocňuje roly inteligentného, ale vulgárneho dôstojníka CIA gréckeho pôvodu Gusta Avrakotosa.

Americká produkcia film definuje ako životopisnú drámu, slovenská distribúcia ho propaguje ako komédiu. V skutočnosti ide o žánrový mix, v ktorom sa spájajú rôznorodé motívy od vojrovej tragédie až po odľahčenie, duchaplnú i frivolnú konverzačnú veselohru. Výsledným tvarom je dielo najmä oneskorenou mobilizačnou protiruskou agitkou.

Dielo explicitne konštatuje víťazstvo USA, ktoré v studenej vojne porazili ZSSR. Dnes sa to tak

javí a interpretuje, ale v roku 1989 sa to prezentovalo a vysvetľovalo ako víťazstvo zdravého rozumu a obojstranné ukončenie studenej vojny. Až neskôr sa ukázalo, že ustúpenie v chladnom mocenskom súperení bolo jednostranné – zo strany bývalého východného bloku. Uvedené historické udalosti boli spojené s ilúziou, že Rusko zbavené sovietskeho modelu socializmu (totalitného režimu) budú Spojené štáty automaticky akceptovať ako rovnocenného demokratického partnera.

Možno práve pokus o obnovenie veľmocenského postavenia Ruska v súčasnosti motivuje vznik podobných diel, akým je film Súkromná vojna pána Wilsona, v ktorom sa opakovane hlavní hrdinovia tešia, že budú zabíjať Rusákov a neskôr prejavujú radosť z toho, že ich zabíjajú (citáty z dialógov).

Odhliadnuc od umeleckej fikcie inšpirovanej realitou v tomto smere dielo cieľavedome prekračuje hranice podnecovania národnostnej nenávisti. Tento aspekt čiernej propagandy sa prejavuje aj vo vykresľovaní zločinov Sovietskej armády, ktorá podľa filmu systematicky masakrovala civilné obyvateľstvo, sadisticky poľovala na bezbranných obyvateľov, zákerne mržila deti atď. To je už na úrovni vyvolávania hystérie proti neskôr zavraždenému rumunskému prezidentovi Ceausescuovi prostredníctvom televízneho vysielania, v ktorom sa mŕtvy z márníce po pitve predstavovali ako umučené obete komunistického režimu.

Pozoruhodným momentom diela je ústredná postava kongresmana, ktorého tajné služby výnimočne vyznamenajú ako jediného civilistu za zásluhy vo vedení tajnej vojny proti Sovietskemu zväzu. Jeho životné a politické triky sa zakladajú na dôvtipnom driblovaní medzi vplyvnými židovskými sponzormi a početnými černoškými voličmi, ktorých sa naučil zväzať do volebných miestností a po ceste im vysvetliť, koho nemajú voliť. Tento druh úspešného človeka (rozumej Američana) je dosť zúfalým obrazom demokracie amerického typu.

Hoci niektorým divákovi môže byť sympatické, že vychýrený sukničkář bojuje proti komunizmu ako proti bezbožnému režimu, kým sám príležitostne spáva s katolíckou milionárkou, ako aj so svojimi asistentkami (vo svojom tíme zamestnáva len vzhľadné mladé ženy, pretože – ako sám vraví – písať na stroji sa môže naučiť, ale nemôže sa naučiť, aby mu narástli prsia).

Účelové protiruské spojenectvá, v ktorých Charlie Wilson koordinoval aj tajné aktivity Izraela a jeho úhlavných islamských nepriateľov, vyústili do súčasnej globálnej bezpečnostnej krízy. USA dnes vedú v Afganistane i na celom svete vojnu proti teroristickým sieťam, ktoré sami vyzbrojili a vycvičili.

Převzato ze stránek Prop.sk